

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ПРАВОВІ ЗАСАДИ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”
(для магістрів)

Київ 2017

Підготовлено професором кафедри комерційного та трудового права
О. М. Міхатуліною

Затверджено на засіданні кафедри комерційного та трудового права
(протокол № 11 від 30.01.08)

Перезатверджено на засіданні кафедри господарського, трудового права та
цивільно-правових дисциплін (протокол № 1 від 31.08.17)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту права (протокол
№ 8 від 31.08.17)

Міхатуліна О. М. Навчальна програма дисципліни “Правові засади
адміністративної діяльності” (для магістрів). – К.: ДП «Вид. дім
«Персонал», 2017. – 52 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план,
зміст дисципліни, вказівки до виконання контрольної роботи, теми
контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП),
2017

© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Перехід України до ринкової економіки, докорінні зміни в державному регулюванні економічних відносин значно підвищили роль права в усіх сферах економіки країни. Це зумовило необхідність створення нової правової бази підприємницької діяльності. У законодавстві України останніми роками з'явилися нові правові інститути для регулювання ринкових відносин і управління ними.

Вивчення курсу “Правові засади адміністративної діяльності” зумовлено потребою у висококваліфікованих керівниках і спеціалістах нової формації, здатних брати безпосередню участь у реалізації на різних рівнях суспільного виробництва економічних, політичних і правових реформ, поглибленні демократизації нашого суспільства, формуванні правової держави.

У межах навчального курсу розкривається зміст основних законодавчих актів, що регулюють господарську та підприємницьку діяльність, вивчаються юридичні питання, які виникають у сфері підприємництва та державного управління. При цьому врахована необхідність підготовки фахівців, які могли б досить швидко адаптуватися до умов, пов'язаних зі зміною способів і змісту законодавчого регулювання реформ і методів підприємницької та управлінської діяльності.

Основною метою зазначеного курсу є вивчення студентами основних правових інститутів з питань правового регулювання управління підприємницькою діяльністю з урахуванням одержаних ними знань з правових дисциплін, що вивчалися раніше.

Згідно із програмою курсу студенти мають опанувати теоретичні питання, набути досвіду самостійної роботи із законодавчими та іншими науковими розробками з питань правового регулювання діяльності менеджера.

На семінарських заняттях контроль знань студентів здійснюється

за допомогою усних відповідей на поставлені викладачем запитання.

Індивідуальна робота студентів передбачає самостійну позааудиторну роботу з подальшим використанням напрацьованого матеріалу під час семінарських занять, написання контрольних робіт і складання іспиту (заліку) відповідно до навчального плану.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

“ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Конституційні засади управління народним господарством
1	Конституційні засади управління народним господарством України
2	Основні засади державного управління
	Змістовий модуль II. Теоретико-правові засади регулювання підприємницької діяльності
3	Господарська комерційна діяльність. Правові засади підприємницької діяльності
4	Поняття державного регулювання підприємницької діяльності
5	Контроль у сфері здійснення підприємницької діяльності
6	Галузі та види господарської діяльності
7	Правове регулювання відносин власності
8	Правове регулювання ліцензування підприємницької діяльності
9	Правове регулювання патентування підприємницької діяльності
10	Антимонopolне регулювання підприємницької діяльності
11	Правове регулювання захисту прав споживачів
12	Правове регулювання відносин суб'єктів господарювання щодо

	стандартизації та сертифікації
13	Державне регулювання ринку цінних паперів
14	Правове регулювання інвестицій та інвестиційної діяльності
15	Правове регулювання приватизації державного майна
16	Комерційне посередництво (агентські відносини) у сфері господарювання
17	Правове регулювання перевезення вантажів
18	Капітальне будівництво
19	Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності
20	Правове регулювання іноземних інвестицій
21	Відповідальність та порядок захисту прав суб'єктів підприємництва
	Змістовий модуль III. Трудове право та трудові правовідносини
22	Поняття, предмет, метод і система трудового права
23	Джерела трудового права
24	Принципи трудового права
25	Трудові правовідносини та їх суб'єкти
26	Колективний договір і колективна угода
27	Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян
28	Трудовий договір. Контракт
29	Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність
30	Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин за заподіяну шкоду
31	Правове забезпечення охорони праці
32	Індивідуальні та колективні трудові спори
33	Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю
Разом годин: 108	

ЗМІСТ

дисципліни

“ПРАВОВІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Змістовий модуль I. Конституційні засади управління народним господарством

Тема 1. Конституційні засади управління народним господарством України

Державна влада, її органи та органи державного управління в Україні. Правові аспекти державного й регіонального управління та місцевого самоврядування. Статус учасників правовідносин, пов'язаних з державним управлінням відповідно до його завдань на сучасному етапі розвитку країни.

Реалізація прав громадян у державному управлінні. Правове регулювання захисту прав людини і громадянина. Ефективні умови діяльності суб'єктів управління з належного забезпечення прав і законних інтересів громадян.

Контроль у сфері державного управління. Система державного контролю: особливості формування та функціонування. Основні види державного контролю, їх загальні та специфічні ознаки. Забезпечення правового регулювання контролю у сфері державного управління.

Література [1; 3; 10; 12; 14; 81; 84; 100; 101]

Тема 2. Основні засади державного управління

Поняття "управління" та його особливості. Соціальне управління, його характерні риси та види. Суб'єкт і об'єкт управління. Державне управління як вид соціального управління. Широке та вузьке значення державного управління. Характерні риси державного управління. Виконавча влада: механізм співвідношення з державним управлінням. Владно-організуючий характер державного управління. Взаємозв'язок

державного управління з політичною владою. Суб'єкти державного управління, основні риси їх діяльності (виконавча, розпорядча, юридично-владна, підзаконна). Структура процесу державного управління — стадії управління (розробка та прийняття управлінського рішення, виконання прийнятого рішення, перевірка виконання, контроль). Функції державного управління (прогнозування, планування, організація, керівництво, регулювання, контроль). Принципи державного управління.

Література [1; 3; 10; 81; 84; 101; 102; 103]

Змістовий модуль II. Теоретико-правові засади регулювання підприємницької діяльності

Тема 3. Господарська комерційна діяльність. Правові засади підприємницької діяльності

Підприємництво як вид господарської діяльності. Нормативне регулювання підприємницької діяльності.

Принципи підприємницької діяльності.

Умови для розвитку підприємницької діяльності.

Діяльність іноземних підприємців в Україні.

Припинення підприємницької діяльності.

Література [1; 3; 14; 22; 23; 81; 100; 101]

Тема 4. Поняття державного регулювання підприємницької діяльності

Держава та органи місцевого самоврядування як учасники у сфері господарювання.

Форми реалізації державою економічної політики.

Прогнозування та планування економічного і соціального розвитку.

Сутність та основні риси державного регулювання підприємницької діяльності.

Принципи державного регулювання підприємницької діяльності.
Державна підтримка суб'єктів господарювання (дотації, субвенції, відрахування).

Функції та цілі державного регулювання підприємницької діяльності.

Державно-управлінські відносини та їх види.

Співвідношення понять регулювання та управління.

Суб'єкти та об'єкти державного регулювання підприємницької діяльності.

Нормативне забезпечення державного регулювання підприємницької діяльності. Загальна характеристика законодавства.

Поняття та види законодавчих актів.

Міжнародні договори та угоди, їх вплив на розвиток законодавства у сфері державного регулювання підприємницької діяльності.

Література [1; 3; 11; 14; 84; 87; 95; 96]

Тема 5. Контроль у сфері здійснення підприємницької діяльності

Участь держави, органів державної влади, органів місцевого самоврядування у господарській діяльності.

Державний контроль та нагляд за господарською діяльністю.

Особливості управління господарською діяльністю у державному секторі економіки.

Особливості управління господарською діяльністю у комунальному секторі економіки.

Відносини суб'єктів господарювання з органами місцевого самоврядування.

Література [5; 6; 57; 79; 82; 89]

Тема 6. Галузі та види господарської діяльності

Загальні умови господарської діяльності, що визначають особливості

регулювання господарських відносин, їх класифікація та види.

Галузі народного господарства та їх класифікація. Продукція виробничо-технічного призначення і виробу народного споживання.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 84; 87; 95; 96; 100]

Тема 7. Правове регулювання відносин власності

Відносини власності у сфері економіки: загальні положення.

Конституційне регулювання права власності в Україні та інших державах.

Право власності в об'єктивному і суб'єктивному розумінні.

Підстави набуття та припинення права власності.

Особливі підстави виникнення права власності.

Література [1; 3; 11; 12; 33; 32; 100]

Тема 8. Правове регулювання ліцензування підприємницької діяльності

Поняття та загальні положення.

Види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.
Умови та порядок одержання ліцензії.

Література [1; 3; 11; 14; 19; 32; 33; 100; 101]

Тема 9. Правове регулювання патентування підприємницької діяльності

Патентування підприємницької діяльності суб'єктів господарювання.

Види патентів.

Умови придбання та строки дії патентів.

Торговельна діяльність та діяльність з надання побутових послуг, що не потребують патентування.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 25; 35; 100]

Тема 10. Антимонопольне регулювання підприємницької діяльності

Державний контроль за дотриманням антимонопольно-конкурентного законодавства. Антимонопольно-конкурентне регулювання: основні поняття та ознаки.

Правові основи сприяння розвитку конкуренції та запобігання монополізму у сфері підприємницької діяльності. Обмеження та регулювання діяльності монополій. Антимонопольний комітет України, його структура та компетенція.

Правові засади діяльності природних монополій.

Відповідальність за порушення антимонопольно-конкурентного законодавства.

Відповідальність за недобросовісну конкуренцію. Правила професійної етики у конкуренції.

Література [1; 3; 28-33; 90; 100]

Тема 11. Правове регулювання захисту прав споживачів

Повноваження, права, обов'язки та відповідальність органів виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів та його територіальних органів.

Правовий захист службових осіб спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у сфері захисту прав споживачів та його територіальних органів.

Права споживачів на придбання товарів належної якості.

Права споживачів на достовірну інформацію про товари та послуги, їх належну якість і безпеку.

Захист прав споживачів за договором купівлі-продажу.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 32-34; 61-63; 100]

Тема 12. Правове регулювання відносин суб'єктів господарювання щодо стандартизації та сертифікації

Відносини суб'єктів господарювання, пов'язані із діяльністю у сфері стандартизації та застосуванням її результатів.

Організація стандартизації.

Стандарти та їх застосування.

Інформаційне забезпечення та право власності на стандарти, кодекси усталеної практики та технічні умови.

Правові та організаційні засади підтвердження відповідності.

Підтвердження відповідності у законодавчо регульованій сфері.

Підтвердження відповідності у законодавчо нерегульованій сфері.

Фінансування робіт із стандартизації та діяльності з підтвердження відповідності.

Правові засади забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини.

Вимоги щодо запобігання шкоді здоров'ю споживачів харчових продуктів і продовольчої сировини.

Державне регулювання якості та безпеки харчових продуктів та продовольчої сировини.

Права, обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання щодо забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини.

Відповідальність за порушення вимог законодавства щодо стандартизації та сертифікації.

Вилучення з обігу або знищення харчових продуктів, продовольчої сировини і супутніх матеріалів, що не відповідають встановленим вимогам.

Міжнародне співробітництво у сфері стандартизації та сертифікації.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 25; 26; 100]

Тема 13. Державне регулювання ринку цінних паперів

Законодавство України про фондову біржу. Реєстрація цінних паперів. Проблемні питання та перспективи розвитку фондового ринку в Україні.

Контроль за діяльністю фондових бірж з боку Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Правове становище, мета діяльності та повноваження Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Особливості державного регулювання при створенні та припиненні фондової біржі.

Література [1; 3; 11-14; 23; 24; 87]

Тема 14. Правове регулювання інвестицій та інвестиційної діяльності

Державне регулювання інвестиційної діяльності в умовах ринкової трансформації економіки. Правові проблеми управління інвестиційною діяльністю.

Форми та види інвестиційної діяльності. Суб'єкти правового регулювання, їх права та обов'язки. Державно-правові гарантії захисту іноземних інвестицій. Гарантії у разі зміни законодавства. Гарантії щодо промислових вилучень, а також незаконних дій державних органів та їх посадових осіб. Гарантії у разі припинення інвестиційної діяльності.

Державні гарантії щодо охорони прав іноземних інвесторів та іноземних інвестицій. Гарантії переказу за кордон доходів, прибутків та інших коштів, отриманих іноземним інвестором.

Особливості правового регулювання інвестування за межі України.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 41; 87; 100]

Тема 15. Правове регулювання приватизації державного майна

Державно-правове регулювання та принципи правового регулювання процесами приватизації.

Система прямого та опосередкованого контролю за здійсненням процесів приватизації.

Антимонopolні вимоги в процесі приватизації.

Поняття приватизації державного та комунального майна. Правове регулювання приватизації державного майна. Державна програма приватизації: призначення, зміст, порядок і форма затвердження.

Державні органи приватизації, їх правове становище. Порядок та механізм приватизації. Особливості приватизації в окремих сферах економіки.

Державне управління при приватизації державного майна. Корпоративне управління: поняття та правове закріплення. Особливості корпоративного управління частками державного майна.

Управління майном, яке перебуває у державній власності. Договір на управління державним майном. Порядок проведення конкурсу на визначення уповноваженої особи для виконання функцій управління. Відповідальність уповноваженої особи.

Література [1; 3; 11-14; 85; 99; 100]

Тема 16. Комерційне посередництво (агентські відносини) у сфері господарювання

Нормативне регулювання агентської діяльності та агентських відносини.

Поняття комерційного посередництва.

Суб'єкти агентських відносин.

Підстави виникнення агентських відносини.

Відповідальність за порушення агентського договору. Припинення агентського договору.

Література [1; 3; 11-14; 100]

Тема 17. Правове регулювання перевезення вантажів

Перевезення вантажів як вид підприємницької діяльності.

Суб'єкти відносин перевезення вантажів.

Відносини, що виникають з перевезення вантажів.

Відповідальність перевізника за невиконання чи неналежне виконання умов договору. Прострочення доставки вантажу. Втрата, нестача, пошкодження вантажу.

Особливості вирішення спорів щодо перевезень.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 100]

Тема 18. Капітальне будівництво

Правове регулювання підрядних відносин у капітальному будівництві.

Загальні умови договорів підряду.

Договір-підряд на капітальне будівництво.

Відповідальність за порушення договору-підряду на капітальне будівництво.

Література [1; 3; 11-14; 100]

Тема 19. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Принципи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Міжнародно-правові документи, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність.

Уповноважені державні органи у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Суб'єкти державного впливу, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Спеціальні вимоги щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Ліцензування та квотування як основні засоби забезпечення режиму зовнішньоекономічної діяльності.

Особливості адміністративної відповідальності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Спеціальні правові режими у зовнішньоекономічній діяльності.

Правовий режим вільних (спеціальних) економічних зон, порядок створення. Правове регулювання вільних економічних зон, управління вільними економічними зонами, особливості правового регулювання господарської діяльності у вільних економічних зонах, порядок ліквідації вільних економічних зон. Особливості правового режиму здійснення інвестиційної діяльності у вільних економічних зонах.

Література [1; 3; 11-15; 22; 100]

Тема 20. Правове регулювання іноземних інвестицій

Форми іноземних інвестицій. Поняття іноземних інвестицій та іноземного інвестора. Форми іноземних інвестицій. Правове регулювання діяльності підприємств з іноземними інвестиціями. Організаційно-правові форми підприємств з іноземними інвестиціями. Оподаткування підприємств з іноземними інвестиціями. Державна реєстрація підприємств з іноземними інвестиціями. Державне регулювання іноземного інвестування. Обкладення митом майна, що ввозиться в Україну як внесок іноземного інвестора. Додаткові гарантії держави щодо забезпечення та захисту прав іноземних інвесторів.

Правовий режим іноземного інвестування. Державна реєстрація іноземних інвестицій та договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність за участю іноземного інвестора. Система та правовий статус органів державного управління інвестиційною діяльністю в Україні.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 15; 42; 100]

Тема 21. Відповідальність та порядок захисту прав суб'єктів підприємництва

Цілі застосування юридичної відповідальності. Принципи та підстави відповідальності.

Поняття та ознаки господарсько-правової відповідальності.

Класифікація господарсько-правових санкцій.

Види оперативно-господарських санкцій та господарсько-управлінських санкцій.

Адміністративні правопорушення при здійсненні підприємницької діяльності як підстава адміністративної відповідальності.

Господарсько-адміністративні штрафи як вид господарсько-правових санкцій: поняття, сфера застосування, форми, механізм реалізації.

Конфіскація як вид господарсько-правових санкцій: поняття, порядок застосування.

Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у сфері підприємницької діяльності. Загальна характеристика основних складів злочинів у сфері здійснення господарської діяльності.

Судовий захист прав підприємців.

Особливості захисту прав підприємців господарськими судами.

Передумови захисту прав та інтересів підприємців у господарському суді.

Досудовий порядок урегулювання господарських спорів. Підвідомчість господарських спорів і компетенція господарських судів щодо їх вирішення.

Забезпечення прав та інтересів підприємців органами нотаріату. Роль нотаріату в умовах формування ринкових відносин. Особливості нотаріального захисту прав та інтересів підприємців. Вчинення нотаріальних дій. Правила вчинення нотаріальних дій. Посвідчення угод. Прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів. Вчинення

виконавчих написів, протестів векселів тощо.

Література [1; 3; 11; 12; 14; 34; 60; 62; 81; 86; 87; 99]

Змістовий модуль III. Трудове право та трудові правовідносини

Тема 22. Поняття, предмет, метод і система трудового права

Правове значення праці у сучасних ринкових умовах розвитку суспільства.

Поняття трудового права як галузі трудового права. Трудове право як складова системи права.

Сучасні відносини, що становлять предмет регулювання трудового права України.

Метод правового регулювання трудових відносин.

Функції трудового права.

Відмежування трудового права від суміжних галузей права: цивільного, цивільного процесуального, адміністративного, соціального забезпечення та норм виправно-трудоного законодавства. Система трудового права та її значення в регулюванні трудових відносин як самостійної галузі права. Система науки трудового права.

Основні тенденції розвитку та реформування трудового права у сучасній Україні.

Література [1; 3-5; 14; 80; 83; 98; 101; 102]

Тема 23. Джерела трудового права

Поняття джерел трудового права, форми їх вираження. Класифікація джерел трудового права.

Дія нормативних правових актів про працю у часі, просторі та за категоріями працівників.

Єдність і диференціація правового регулювання трудових відносин.

Фактори диференціації. Загальне і спеціальне законодавство про працю.

Система джерел трудового права. Конституція України як основне джерело трудового права. Джерела міжнародного правового регулювання праці. Кодекс законів про працю України. Система законів, що регулюють соціально-трудова відносини. Підзаконні акти, що регулюють трудові відносини. Постанови і розпорядження Кабінету Міністрів у галузі праці. Нормативні акти Міністерства праці та соціальної політики України, компетенція інших міністерств і відомств щодо прийняття нормативних актів Акти соціального партнерства. Загальне і спеціальне законодавство. Угоди, колективні договори. Інші локальні нормативно-правові акти.

Значення рішень Конституційного Суду України та керівних роз'яснень Пленуму Верховного Суду України для однакового застосування законодавства про працю.

Реформа трудового законодавства. Проект трудового кодексу України.

Література [1; 3; 6; 14; 45; 80; 83; 98; 101; 102]

Тема 24. Принципи трудового права

Поняття і значення принципів трудового права України, їх економічна і соціальна основа. Імплементация принципів міжнародного трудового права у трудове право України.

Формування і система основних принципів трудового права. Загальна характеристика основних (галузевих) принципів трудового права. Принципи, що визначають політику в галузі правового регулювання ринку праці та зайнятості. Принципи, що визначають застосування умов праці. Принципи, що визначають охорону трудових прав працівників.

Співвідношення принципів трудового права із суб'єктивними правами і обов'язками.

Література [1; 3; 6; 7; 14; 80; 83; 98; 101; 102]

Тема 25. Трудові правовідносини та їх суб'єкти

Поняття індивідуальних трудових правовідносин. Суб'єкти трудових правовідносин.

Трудова правоздатність суб'єктів, наявність правової норми, здійснення юридичного факту, з яким закон пов'язує виникнення, зміну чи припинення трудових відносин.

Підстави виникнення трудових правовідносин; трудовий договір, контракт, вибори на посаду, направлення молодих спеціалістів і робітників після закінчення ними відповідних закладів.

Зміст трудових правовідносин.

Класифікація трудових правовідносин: а) індивідуальні трудові правовідносини; б) колективні трудові правовідносини.

Суб'єкти трудових правовідносин. Поняття та види суб'єктів трудового права.

Правовий статус суб'єктів трудового права. Суб'єктивні права й обов'язки, гарантії реалізації трудових прав і обов'язків, відповідальність суб'єктів трудового права.

Громадяни (працівники) як суб'єкти трудового права. Правовий статус іноземців і осіб без громадянства як суб'єктів трудового права.

Роботодавці (юридичні та фізичні особи) як суб'єкти трудового права. Власник підприємства, установи, організації України. Поняття роботодавця.

Підприємство, установа, організація як суб'єкти трудового права. Зміст трудової правосуб'єктності державного підприємства.

Спільні кооперативні, орендні, акціонерні підприємства, організації, підприємства з іноземними інвестиціями як суб'єкти трудового права.

Повноваження трудового колективу та їх класифікація. Організаційно-правові форми (механізми) реалізації повноважень і самоврядування

трудового колективу. Правовий статус і повноваження колективу бригади у сфері праці. Органи трудового колективу (загальні збори, рада трудового колективу) та їх компетенція. Принципи діяльності трудового колективу.

Професійні спілки та інші уповноважені на представництво трудовим колективом органи як суб'єкти трудового права. Правові засади діяльності професійних спілок. Законодавство про права та гарантії діяльності професійних спілок. Поняття профспілок, їх завдання та функції.

Загальна характеристика правового статусу професійних спілок у сфері праці. Основні права професійних спілок у сфері праці та їх класифікація. Правовий статус органів професійних спілок. Захисна функція професійних спілок. Роль професійних спілок у виникненні, зміні та припиненні трудового договору. Права професійних спілок у захисті трудових прав працівників, встановленні умов праці, регулюванні заробітної плати і робочого часу, контролі і нагляді за додержанням законодавства про працю, колективного договору і угод.

Гарантії діяльності профспілок. Гарантії прав профспілок і виборних профспілкових працівників. Захист прав професійних спілок і відповідальність посадових осіб за їх порушення.

Інші суб'єкти трудового права. Служба зайнятості. Органи контролю нагляду та контролю. Органи з вирішення індивідуальних і колективних трудових спорів. Організації роботодавців та основні засади їх діяльності

Література [1; 3-6; 14; 80; 83; 98; 101; 102]

Тема 26. Колективний договір і колективна угода

Поняття і сторони колективного договору, угоди, їх зміст та види. Сфера дії законодавства про колективні договори та угоди. Принципи розробки та укладення колективних договорів та угод. Соціально - правове

значення колективного договору, угоди.

Поняття колективного договору. Сторони колективного договору. Порядок укладення колективного договору. Строк і порядок ведення переговорів, розв'язання розбіжностей, що виникають під час їх ведення. Порядок розробки, укладення та внесення змін і доповнень до колективного договору. Строк чинності колективного договору.

Зміст колективного договору. Види умов колективного договору: нормативні, зобов'язальні та інші. Структура колективного договору. Правове значення додатків до колективного договору. Реалізація колективного договору та контроль за виконанням його умов. Внесення змін і доповнень до колективного договору.

Поняття, види та сторони соціально-партнерських угод. Порядок ведення переговорів щодо укладення та змін угод. Строки чинності угод. Структура і зміст угод. Контроль за виконанням угод.

Співвідношення трудового законодавства з положеннями колективного договору й угод. Вирішення спорів між сторонами колективного договору, угоди. Відповідальність за порушення законодавства про колективні договори та угоди.

Література [1; 3-6; 45; 93; 98; 101; 102]

Тема 27. Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян

Законодавство про зайнятість населення. Поняття зайнятості. Форми зайнятості. Основні принципи державної політики у сфері зайнятості та працевлаштування. Державні гарантії права на вибір виду зайнятості в Україні.

Державна служба зайнятості, її структура, функції та права. Державний фонд сприяння зайнятості.

Поняття працевлаштування. Правові форми працевлаштування. Поняття підходящої роботи. Особливості працевлаштування деяких

категорій громадян: неповнолітніх; молоді, яка закінчила середню загальноосвітню школу; демобілізованих із Збройних Сил України; інвалідів тощо. Професійна підготовка і перепідготовка незайнятих громадян.

Правові відносини органів працевлаштування з підприємствами, установами, організаціями. Права й обов'язки підприємств, установ, організацій у реалізації державної політики зайнятості населення. Правові відносини органів працевлаштування з громадянами. Права й обов'язки громадян, які звернулися з питаннями працевлаштування.

Організований набір працівників, переселення та інші форми сприяння у влаштуванні на роботу. Розподіл на роботу молодих робітників та спеціалістів після закінчення ними відповідних навчальних закладів. Організація оплачуваних громадських робіт.

Безробітні та їх правовий статус. Визначення безробітного. Порядок реєстрації громадян як безробітних. Види компенсації безробітним. Припинення виплати допомоги по безробіттю. Матеріальна допомога членам сім'ї безробітного.

Література [1-6; 15; 18; 42; 57; 68; 67; 101; 102]

Тема 28. Трудовий договір. Контракт

Поняття та значення трудового договору. Сторони трудового договору. Зміст трудового договору. Умови трудового договору (контракту) та їх правове значення. Умови, які передбачені у законодавстві. Умови, що встановлюються за угодою сторін при укладенні трудового договору. Необхідні та додаткові (факультативні) умови. Поняття трудової функції і місця роботи. Відмінність трудового договору від контракту та суміжних цивільно-правових договорів, що пов'язані з працею.

Порядок укладення трудового договору (контракту). Юридичні

гарантії при укладенні трудового договору (контракту). Форма трудового договору. Документи, що подаються при укладенні трудового договору (контракту). Реєстрація трудового договору між працівником і фізичною особою. Випробування при прийнятті на роботу. Обмеження щодо спільної роботи родичів на підприємстві, в установі, організації. Оформлення прийняття на роботу. Трудова книжка.

Гарантії при прийнятті на роботу неповнолітніх, вагітних жінок та жінок, що мають дітей до 14 років та дітей інвалідів, інших категорій громадян. Судовий захист від необґрунтованої відмови у прийнятті на роботу.

Види трудових договорів: за строком дії, змістом, порядком укладення. Особливості окремих видів трудових договорів. Строкові трудові договори. Види строкових трудових договорів. Контракт як різновид трудового договору. Зміст контракту. Трудові договори при суміщенні професій і посад. Трудовий договір про роботу за сумісництвом. Трудові договори, що укладаються при організованому наборі працівників. Трудові договори з іноземцями. Трудові договори, що укладаються з працівниками за конкурсом. Трудовий договір з надомниками. Інші види трудових договорів.

Правові питання підготовки кадрів на виробництві. Підвищення кваліфікації кадрів. Перепідготовка кадрів і навчання іншим професіям.

Обов'язок власника (роботодавця) проінструктувати працівника і визначити йому робоче місце. Обов'язок працівника особисто виконувати доручену йому роботу. Заборона вимагати виконання роботи, не обумовленої трудовим договором.

Поняття переведення на іншу роботу і його відмінність від переміщення. Види переведень на іншу роботу. Переведення на іншу постійну роботу. Зміна істотних умов праці. Тимчасове переведення на іншу роботу, його види: у разі виробничої потреби, для заміни відсутнього

працівника, у разі простою. Інші види переведень. Заборона переведення на некваліфіковані роботи.

Зміна істотних умов праці. Підстави і порядок зміни істотних умов праці.

Атестація працівників. Поняття, значення та порядок проведення атестації. Правові наслідки атестації.

Підстави припинення трудового договору. Класифікація підстав припинення трудового договору. Додаткові підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Додаткові підстави розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця з певними категоріями працівників за певних умов. Розірвання трудового договору на вимогу виборного профспілкового органу.

Переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці. Гарантії забезпечення права на працю вивільнювальним працівникам. Порядок вивільнення працівників, надання їм пільг і компенсацій.

Згода профспілкового органу на розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Випадки, коли такої згоди не вимагається. Юридичне значення згоди профспілкового органу на звільнення працівників. Додаткові (крім ст. 41 КЗпП України) підстави припинення з ініціативи власника (роботодавця), що містяться в інших правових нормах (ст. 7 КЗпП).

Обмеження щодо звільнення з ініціативи власника (роботодавця) деяких категорій працівників. Періоди, протягом яких власник (роботодавець) має права розірвати трудовий договір з власної ініціативи. Вихідна допомога. Розмір і випадки її виплати.

Відсторонення від роботи і його відмінність від розірвання трудового договору. Порядок оскарження відсторонення від роботи.

Порядок оформлення звільнення і проведення розрахунку. Правові наслідки звільнення з роботи.

Правові наслідки незаконного звільнення працівників.

Література [1-6; 72; 73; 74; 75; 76; 78]

Тема 29. Трудова дисципліна. Дисциплінарна відповідальність

Правове регулювання трудової дисципліни. Поняття трудової дисципліни. Правові методи забезпечення трудової дисципліни: створення необхідних організаційних та економічних умов для нормальної високопродуктивної роботи; метод переконання (виховання); метод заохочення; метод примусу; метод свідомого ставлення до праці.

Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Поняття внутрішнього трудового розпорядку. Система нормативних актів, що регулюють порядок здійснення трудової діяльності. Види правил внутрішнього трудового розпорядку: типові, галузеві, локальні. Правові наслідки відсутності в організації правил внутрішнього трудового розпорядку. Структура та зміст правил внутрішнього трудового розпорядку. Статути та положення про дисципліну.

Основні трудові обов'язки сторін трудового договору. Основні трудові обов'язки працівників. Основні обов'язки роботодавця.

Поняття заохочення за успіхи в роботі. Підстави заохочення. Соціально-правове значення заохочень у забезпеченні трудової дисципліни. Види заохочень: за способом впливу на працівників, за оформленням і закріпленням у правових актах, за сферою дії, за органами застосування заохочень.

Порядок застосування заохочень за успіхи в роботі. Переваги і пільги для працівників, які успішно і сумлінно виконують трудові обов'язки.

Заохочення за особливі трудові заслуги. Державні нагороди.

Поняття та види дисциплінарної відповідальності працівників. Загальна дисциплінарна відповідальність. Спеціальна дисциплінарна відповідальність. Нормативно-правові акти щодо спеціальної дисциплінарної відповідальності. Статути та положення про дисципліну. Критерії розмежування загальної та спеціальної дисциплінарної відповідальності: за колом осіб; за заходами дисциплінарного стягнення, за колом осіб та органів, наділених правом накладати дисциплінарні стягнення.

Підстави дисциплінарної відповідальності. Елементи дисциплінарного проступку. Суб'єкт дисциплінарного проступку. Суб'єктивна сторона. Об'єкт дисциплінарного проступку. Об'єктивна сторона.

Основні ознаки дисциплінарної відповідальності працівників. Законність. Обґрунтованість та справедливість: індивідуалізація видів дисциплінарного стягнення; обмеження строку дії дисциплінарного стягнення. Правові гарантії притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.

Стадії накладення дисциплінарного стягнення. Виявлення дисциплінарного проступку. Застосування дисциплінарного стягнення. Виконання дисциплінарного стягнення.

Дисциплінарні стягнення та їх види. Види дисциплінарних стягнень, що застосовуються до окремих категорій працівників.

Порядок застосування дисциплінарних стягнень. Органи, правомочні застосовувати дисциплінарні стягнення. Строк для застосування дисциплінарного стягнення. Дисциплінарні звільнення. Оскарження та зняття дисциплінарного стягнення.

Гарантії для працівників, обраних до профспілкових органів, у разі їх притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Інші заходи правового впливу, що застосовуються до порушників трудової дисципліни. Застосування заходів громадського впливу до

порушників трудової дисципліни. Повноваження трудових колективів, профспілкових комітетів у забезпеченні трудової дисципліни.

Література [1-6; 42; 44; 67; 78; 92; 93; 98]

Тема 30. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин за заподіяну шкоду

Поняття матеріальної відповідальності сторін трудового договору за заподіяну шкоду. Поняття та особливості матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну роботодавцю. Мета і значення матеріальної відповідальності сторін трудового договору.

Відмінність матеріальної відповідальності працівників від майнової відповідальності, передбаченої нормами цивільного права: за суб'єктом заподіяння шкоди, підставами та умовами матеріальної відповідальності, межею матеріальної відповідальності, розміром. Порядок покриття шкоди.

Загальні підстави й умови матеріальної відповідальності працівників. Підстави матеріальної відповідальності працівників. Трудове майнове правопорушення: порушення працівником трудових обов'язків; наявність заподіяної працівником прямої дійсної шкоди майну роботодавця. Умови матеріальної відповідальності працівників: протиправні дії (бездіяльність) працівників; причинний зв'язок між протиправними діями (бездіяльністю) працівників та їх наслідком у вигляді шкоди, що настала; вина працівника, який заподіяв шкоду зумисне або через необережність.

Види матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації.

Обмежена матеріальна відповідальність працівників та її розмір. Випадки обмеженої матеріальної відповідальності працівників. Повна матеріальна відповідальність працівників. Випадки повної матеріальної відповідальності. Матеріальна відповідальність у випадках, коли

фактичний розмір шкоди перевищує її номінальний розмір.

Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників та підстави їх запровадження. Перелік робіт, у разі виконання яких може запроваджуватися індивідуальна та колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників. Порядок впровадження колективної (бригадної) матеріальної відповідальності працівників. Письмові договори про повну матеріальну відповідальність працівників.

Визначення розміру шкоди. Порядок покриття шкоди, заподіяної працівником: добровільно, за розпорядженням роботодавця, у судовому порядку. Строк звернення до суду у питаннях стягнення з працівника заподіяної ним матеріальної шкоди. День виявлення шкоди. Обставини, які підлягають урахуванню при визначенні розміру відшкодування. Докази майнового стану працівника. Обов'язок доведення наявності умов для покладення матеріальної відповідальності на працівника.

Матеріальна відповідальність роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Умови настання такої відповідальності. Випадки матеріальної відповідальності. Порушення роботодавцем прав працівника на працю, на здорові і безпечні умови праці та інших прав працівників. Відшкодування морально (немайнової) шкоди працівнику.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Відшкодування шкоди, заподіяної здоров'ю застрахованого. Страхові виплати.

Визначення розміру шкоди. Порядок покриття шкоди.

Література [1-6; 42; 44; 67; 77; 101; 102]

Тема 31. Правове забезпечення охорони праці

Поняття охорони праці та її значення. Законодавство України про охорону праці та сфера його дії. Державна політика у сфері охорони

праці. Право працівника на охорону праці. Гарантії прав на охорону праці при укладенні трудового договору та під час роботи.

Забезпечення працівників спецодягом, іншими засобами індивідуального захисту, мийними та знешкоджувальними засобами.

Спеціальні правила охорони праці на важких, шкідливих і небезпечних роботах. Право працівників на пільги і компенсації за важкі та небезпечні умови праці.

Організація охорони праці на виробництві. Правила та інструкції з охорони праці та виробничої санітарії. Повноваження власника (роботодавця) у сфері охорони праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.

Служба охорони праці на підприємстві та її правовий статус. Обов'язкові медичні огляди працівників певних категорій. Навчання з питань охорони праці. Фінансування охорони праці. Регулювання охорони праці в колективному договорі.

Додержання вимог щодо охорони праці під час проектування, будівництва (виготовлення) та реконструкції підприємств, об'єктів і засобів виробництва.

Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Перелік обставин, за яких настає страховий випадок державного соціального страхування громадян. Поняття нещасного випадку та професійного захворювання.

Інформація роботодавця про стан охорони праці на виробництві. Добровільні об'єднання громадян, працівників і спеціалістів з охорони праці. Економічне стимулювання охорони праці.

Державне управління охороною праці. Компетенція Кабінету Міністрів України, міністерств і відомств, Ради міністрів АРК, місцевих держадміністрацій та органів місцевого самоврядування в галузі охорони праці.

Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. Права і відповідальність посадових осіб, спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з нагляду за охороною праці.

Громадський контроль за додержанням законодавства про охорону праці. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці.

Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.

Література [1-6; 43; 101; 102]

Тема 32. Індивідуальні та колективні трудові спори

Поняття і види трудових спорів. Класифікація трудових спорів. Причини виникнення трудових спорів.

Органи, що розглядають трудові спори. Принципи розгляду трудових спорів. Підвідомчість трудових спорів.

Індивідуальні трудові спори та їх види. Органи з розгляду індивідуальних трудових спорів. Комісія з трудових спорів (КТС): порядок створення, компетенція. Порядок і строки розгляду індивідуального трудового спору в КТС. Винесення рішення та його виконання.

Розгляд трудових спорів у судовому порядку. Компетенція районного/міського суду. Трудові спори, що підлягають безпосередньому розглядові в районних/міських судах.

Розгляд трудових спорів про поновлення на роботі. Порядок поновлення на роботі і стягнення заробітної плати за час вимушеного прогулу.

Покладення матеріальної відповідальності на службову особу, винну в незаконному звільненні або переведенні працівника.

Порядок розгляду судами скарг про неправомірні дії органів державного управління і службових осіб, які обмежують трудові права громадян.

Особливості розгляду трудових спорів про шкоду, заподіяну

працівникові каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я.

Строки звернення і вирішення трудових спорів. Позовна давність у трудовому праві. Обчислення строків, передбачених КЗпП України.

Колективні трудові спори. Поняття колективних трудових спорів та їх класифікація. Причини виникнення колективних трудових спорів.

Органи з вирішення колективних трудових спорів. Примирні комісії. Трудовий арбітраж. Незалежний посередник. Національна служба посередництва і примирення.

Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів. Правові наслідки законного і незаконного страйку.

Література [1-6; 56; 69; 101; 102]

Тема 33. Нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю

Поняття нагляду і контролю за додержанням законодавства про працю як гарантія трудових прав працівників.

Державні органи, що здійснюють нагляд і контроль за додержанням законодавства про працю, та їх правовий статус:

- Генеральний прокурор та підлеглі йому прокурори;
- державний департамент міністерства праці та соціальної політики з нагляду за додержанням законодавства про працю;
- державна інспекція праці Міністерства праці та соціальної політики України;
- Державний комітет з нагляду за охороною праці України;
- державна інспекція з охорони праці комітету України з нагляду за охороною праці;
- Міністерство екології та природних ресурсів України, Держатомнагляд;
- органи пожежного нагляду управління пожежної охорони,

Міністерства надзвичайних ситуацій України;

- органи і заклади санітарно-епідеміологічної служби Міністерства охорони здоров'я України;
- органи державного енергетичного нагляду Міністерства палива та енергетики України.

Вищий нагляд за додержанням і правильним застосуванням законів про працю і охорону праці на виробництві здійснюється Генеральним прокурором України і підпорядкованими йому прокурорами.

Місцеві державні адміністрації та місцеві ради.

Повноваження трудових колективів і профспілок з контролю за додержанням законодавства про працю та охорону праці.

Юридична відповідальність службових осіб за порушення законодавства про працю.

Література [1-6; 10; 21; 38; 46; 48; 51; 56; 70; 101; 102]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Контрольна робота обов'язково має бути оформлена за такою структурою. У *вступі* (обсяг до двох сторінок) розкривається роль і значення теми. *Основна частина* складається з двох чи трьох питань стосовно вибраної теми. Розкриваючи їх, необхідно показати знання теми, проаналізувати чинні норми права з використанням практичного досвіду, сформулювати свої конкретні зауваження й рекомендації з досліджуваної теми. Окремою частиною роботи мають бути *висновки* (обсяг — до двох сторінок), де в стислій формі слід викласти й обґрунтувати пропозиції та рекомендації із вдосконалення чинного законодавства чи теоретичних положень щодо теми контрольної роботи. Наприкінці роботи треба навести список використаних джерел. Необхідно належно оформити титульну сторінку, підписати роботу, вказавши дату виконання, і в зазначені строки подати її на перевірку.

Номер теми контрольної роботи студент вибирає за останньою цифрою номера своєї залікової книжки. Наприклад, якщо остання цифра номера залікової книжки “5”, то необхідно вибрати тему “5”, “15” або “25”.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Органи державної влади України та їх правовий статус.
2. Органи місцевого самоврядування України та їх правовий статус.
3. Конституційні права та свободи людини і громадянина; гарантії їх здійснення.
4. Правовий статус органів державного контролю.
5. Система судових органів України та їх правовий статус.
6. Прокуратура України та правовий статус її органів.
7. Роль і завдання державної податкової служби України.
8. Поняття та види підприємницької діяльності.
9. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності.
10. Принципи діяльності суб'єктів підприємництва.
11. Поняття, види та функції цивільно-правових договорів у підприємницькій діяльності.
12. Способи забезпечення зобов'язань у господарських договорах.
13. Відповідальність за порушення договірних зобов'язань.
14. Правові засади захисту прав споживачів.
15. Державний контроль за дотриманням законодавства про захист споживачів.
16. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.
17. Трудова дисципліна.
18. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації.
19. Державні органи, що здійснюють нагляд і контроль за додержанням

законодавства про працю.

20. Повноваження трудових колективів і профспілкових комітетів підприємств, установ і організацій щодо контролю за дотриманням законодавства про працю.
21. Відповідальність службових осіб за порушення законодавства про працю та правил охорони праці.
22. Цивільно-правова відповідальність за порушення у сфері підприємницької діяльності.
23. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері підприємницької діяльності.
24. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у сфері підприємницької діяльності.
25. Судовий захист прав підприємців.
26. Порядок розгляду господарських спорів господарськими судами.
27. Нотаріальний захист прав та інтересів підприємців.
28. Поняття охорони праці за законодавством України.
29. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
30. Види матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Органи державної влади України.
2. Правовий статус Кабінету Міністрів України.
3. Органи місцевого самоврядування в Україні.
4. Конституційні права та свободи людини і громадянина, гарантії їх здійснення.
5. Правовий статус Президента України.
6. Правовий статус контрольно-ревізійної служби в Україні.

7. Правовий статус державної системи стандартизації та сертифікації в Україні.
8. Законодавча, виконавча та судова влади в Україні та її органи.
9. Правові аспекти державного управління та місцевого самоврядування.
10. Реалізація прав громадян у державному управлінні.
11. Державна влада та її органи, органи державного управління.
12. Повноваження міністерств та інших центральних органів державної виконавчої влади у галузі охорони праці.
13. Судова система України.
14. Статус суддів в Україні.
15. Верховний Суд України та його повноваження.
16. Суд АРК, обласні, Київський та Севастопольський міські суди та районні суди; їх правовий статус.
17. Господарський суд і його правовий статус. Система господарських судів.
18. Міністерство юстиції в системі правоохоронних органів України.
19. Прокурорський нагляд і його галузі; інші види діяльності прокуратури.
20. Завдання й основні напрями діяльності прокуратури України.
21. Виконавча влада та механізм співвідношення з державним управлінням.
22. Система та структура органів внутрішніх справ України.
23. Права та обов'язки Служби безпеки України щодо боротьби з економічними злочинами.
24. Структура процесу державного управління та стадії управління.
25. Повноваження нотаріусів та виконання функцій нотаріату іншими організаціями.
26. Міжнародний комерційний арбітраж.
27. Правове регулювання інвестиційної діяльності та режим іноземних інвестицій.
28. Повноваження третейського суду. Юридична сила рішень

господарського суду.

29. Правове регулювання підприємництва в Україні.
30. Форми державного управління економікою.
31. Господарські правовідносини: поняття, ознаки, види.
32. Правове становище державних підприємств.
33. Правовий статус казенного підприємства.
34. Поняття та види господарських товариств.
35. Види підприємств за формами власності.
36. Господарські об'єднання: поняття, види, правове становище.
37. Господарський договір: поняття, ознаки. Класифікація господарських договорів.
38. Функції господарського договору та порядок його укладення.
39. Зміст і форма господарського договору. Порядок внесення змін у господарські договори та їх розірвання.
40. Виконання господарських договорів. Механізми забезпечення належного виконання господарських договорів.
41. Види господарсько-правової відповідальності.
42. Види господарсько-правових санкції, що застосовуються у господарсько-правових відносинах.
43. Підстави господарсько-правової відповідальності.
44. Повноваження Держстандарту України у справах захисту прав споживачів і його органи в АРК, областях, містах Києві та Севастополі.
45. Право споживачів на належну якість товарів (робіт, послуг).
46. Права споживачів у випадках придбання ними товару неналежної якості.
47. Права споживачів у випадку порушення виконавцем умов договору про виконання робіт і надання послуг.
48. Права споживача на безпечність товарів (робіт, послуг) та інформацію щодо них.

49. Майнова відповідальність за шкоду, заподіяну товарами (роботами, послугами) неналежної якості.
50. Права споживача у сфері торгового та інших видів обслуговування.
51. Адміністративна відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів.
52. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про захист прав споживачів.
53. Судовий захист прав споживачів.
54. Трудовий договір.
55. Розірвання трудового договору за ініціативою працівника.
56. Розірвання строкового трудового договору.
57. Розірвання трудового договору за ініціативою власника.
58. Поняття та види переведень.
59. Переміщення працівника на тому самому підприємстві.
60. Зміна істотних умов праці при проходженні роботи за тією самою спеціальністю, класифікацією та на тій самій посаді.
61. Підстави припинення трудового договору.
62. Відсторонення від роботи.
63. Правила внутрішнього трудового розпорядку. Статути й положення щодо дисципліни.
64. Відповідальність працівників за порушення трудової дисципліни та умов трудового договору.
65. Матеріальна відповідальність працівників за шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації.
66. Порядок і способи покриття шкоди, заподіяної працівником.
67. Загальні підстави та умови матеріальної відповідальності працівників.
68. Види матеріальної відповідальності.
69. Індивідуальна та колективна (бригадна) матеріальна відповідальність.
70. Поняття, зміст і значення правового забезпечення охорони праці.

71. Норми та правила з охорони праці та виробничої санітарії.
72. Проведення інструктажів з охорони праці. Медичні огляди.
73. Навчання працівників правилам з охорони праці, виробничої санітарії та пожежної безпеки. Забезпечення засобами індивідуального захисту.
74. Розслідування та облік нещасних випадків, пов'язаних із виробництвом.
75. Особливості охорони праці жінок, молоді та інвалідів.
76. Охорона праці осіб із низькою працездатністю (пенсіонерів, інвалідів, ветеранів тощо).
77. Особливості юридичної відповідальності у сфері підприємницької відповідальності. Види та форми відповідальності.
78. Договірна відповідальність, її підстави. Поняття та види збитків, визначення їх розмірів.
79. Порядок відшкодування заподіяних збитків. Підстави звільнення від відповідальності у договірних відносинах.
80. Адміністративне порушення норм підприємницького права як підстава адміністративно відповідальності. Види таких правопорушень і адміністративних стягнень.
81. Кримінальна відповідальність за злочини, вчинені у сфері підприємницької діяльності.
82. Загальна характеристика основних складових господарських злочинів.
83. Порядок розгляду справ загальними та адміністративними судами за позовами суб'єктів підприємницької діяльності. Захист честі, гідності й ділової репутації.
84. Підвідомчість господарських спорів і компетенція господарських судів щодо їх вирішення.
85. Порядок вирішення спорів господарськими судами та виконання їх рішень.
86. Правове регулювання приватизації.

87. Особливості нотаріального захисту прав та інтересів підприємців, правила вчинення нотаріальних дій.
88. Антимонопольне регулювання підприємницької діяльності.
89. Основні види державного контролю, їх загальні та специфічні ознаки.
90. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Конституція* України: Закон України від 28 червня 1996 р.
2. *Міжнародне законодавство про охорону праці: Конвенції та рекомендації МОП.* — К.: Основа, 1997. — 672 с.
3. *Конвенции и рекомендации, принятые Международной Конференцией Труда. 1919 — 1956. Т. 1. Международное Бюро Труда.* — Женева, 1991. — 1800 с.
4. *Кодекс законів про працю України.* — К.: Україна, 2006.
5. *Кримінальний кодекс України.* — К.: Україна, 2006.
6. *Житловий кодекс УРСР // Відомості Верховної Ради УРСР — 1983. — Ст. 513.*
7. *Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 21–22. — Ст. 135.*
8. *Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1984. — № 54. — Ст. 1122.*
9. *Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-ІУ // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 2. — Ст. 272.*
10. *Цивільний Процесуальний кодекс України. Офіційний текст станом на 1 вересня 1998 року // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1966. — № 41. — Ст. 258.*
11. *Кодекс України “Про адміністративні правопорушення” // ВВР. — 1984. —*

- Дод. до № 51 – С. 1122. Вводиться в дію Постановою ВР Української РСР № 8074-10 від 07.12.84 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Дод. до № 51. – С. 1123. Із змінами та доповненнями, внесеними згідно із Указами ПВР № 390/97 – ВР від 20.06.97 // Уряд, кур'єр. – 1997. – 12 лип.
12. *Господарський кодекс України* від 16 січня 2003 року № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 2. – Ст. 275.
 13. *Про дію міжнародних договорів на території України*: Закон України від 10.12.1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 137.
 14. *Про господарські товариства*: Закон України // Відомості Верховної ради України. – 1996. – 6 берез. – Ст. 682.
 15. *Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи*: Закон Української РСР від 01.03.1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 14. – Ст. 170.
 16. *Про зайнятість населення*: Закон Української РСР від 1 березня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР – 1991. – № 14. – Ст. 170.
 17. *Про ліцензування певних видів господарської діяльності*: Закон України від 01.06.2000 // Відомості Верховної Ради України. – № 36. – Ст. 299.
 18. *Про освіту*: Закон Української РСР від 23 травня 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 34. – Ст. 451.
 19. *Про прокуратуру*: Закон України від 5 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 53. – Ст. 793.
 20. *Про зовнішньоекономічну діяльність*: Закон України від 16.04.91 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 29. – Ст. 377.
 21. *Про цінні папери і фондовий ринок*: Закон України від 23.02.2006 // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 31. – Ст. 268.
 22. *Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні*: Закон

- України від 30.10.96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 51. – Ст. 292.
23. *Про стандартизацію*: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 31.
24. *Про інформацію*: Закон України № 2657-12. – К.: Юрінком Інтер, 2000.
25. *Про застосування електронних контрольно-касових апаратів і товарно-касових книг при розрахунках із споживачами в сфері торгівлі, громадського харчування та послуг*: Закон України № 265/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. – № 28. – 1995.
26. *Про захист економічної конкуренції*: Закон України від 11 січня 2001 р. № 2210-111.
27. *Про Антимонопольний комітет України*: Закон України від 26 листопада 1993 р. № 3659-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 50. – С. 472.
28. *Про захист від недобросовісної конкуренції*: Закон України від 7 червня 1996 р. № 236/96-ВР // Голос України – 1996. – 2 лип. // ВВР України. – 1996. – № 36. – С. 164. Вводиться в дію Постановою ВР від 7 червня 1996 р. № 237/96-ВР з 1 січня 1997 р. Із змінами і доповненнями, внесеними ЗУ від 18 листопада 1997 р. № 642/97-ВР // Голос України. – 1997. – 17 груд.; Уряд. кур'єр. – 1997. – 18 груд.
29. *Про природні монополії*: Закон України від 20 квітня 2000 р.
30. *Про рекламу*: Закон України від 3 липня 1996 р. № 270/96 – ВР // Голос України. – 1996. – 25. лип.; Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 39. – С. 181; із змінами і доповненнями, внесеними Законом України від 18 листопада 1997 р. № 642/97-ВР // Голос України. – 1997. – 17 груд.; Уряд. кур'єр. – 1997. – 18 груд.
31. *Про охорону прав на знаки для товарів і послуг*: Закон України від 15 грудня 1993 р. № 3689-ХІІ-ВР.
32. *Про захист прав споживачів*: Закон України від 12.05.91 № 1023-12; із

змін. і доповн., внесеними згідно із ЗУ № 3682-13 від 15.12.93 р.; ЗУ № 365/97-ВР від 18.06.97.

33. *Про патентування деяких видів підприємницької діяльності*: Закон України від 23.03.96. № 98/96-В.
34. *Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні*: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 15. – Ст. 24.
35. *Про альтернативну (невійськову) службу*: Закон України від 12 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 15. – Ст. 188.
36. *Про основи державної політики в сфері наукової та науково-технічної діяльності*: Закон України від 13 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 12. – Ст. 165.
37. *Про фермерське господарство*: Закон України від 20 грудня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 14. – Ст. 168.
38. *Про колективне сільськогосподарське підприємство*: Закон України від 14 лютого 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 20. – Ст. 272.
39. *Про загальні принципи створення та функціонування спеціальних (вільних) економічних зон*: Закон України від 13 квітня 1992 р. // Голос України. – 1992. – 18 листоп.
40. *Про об'єднання громадян*: Закон України від 16 червня 1992 р. // Голос України. – 1992. – 18 лип.
41. *Про охорону праці*: Основи законодавства України від 19 листопада 1992 року.
42. *Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді на Україні*: Закон України // Голос України. – 1993. – 3 березня.
43. *Про колективні договори і угоди*: Закон України від 1 липня 1993 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – Ст. 361.
44. *Про державну службу*: Закон України від 16 грудня 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490.

45. *Про державну таємницю*: Закон України від 21 січня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 1. – Ст. 93.
46. *Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні*: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1994.
47. *Про правовий статус іноземців*: Закон України від 4 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 23. – Ст. 161.
48. *Про оплату праці*: Закон України від 24 березня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. – Ст. 121.
49. *Про звернення громадян*: Закон України // Голос України. – 1995. – 12 верес.
50. *Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищення (псування), недостатчею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей*: Закон України від 6 червня 1995 р. // Право України. – 1995. – № 8.
51. *Про страхування*: Закон України від 19.09.96 // ВВР – 1996. – № 18. – Ст. 78.
52. *Про збір на обов'язкове соціальне страхування*: Закон України від 07.03.96 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 37. – Ст. 238.
53. *Про відпустки*: Закон України від 15 листопада 1996 р. // Право України. – 1997. – № 1. – Ст. 74.
54. *Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)*: Закон України від 3 березня 1998р. // Право України. – 1998. – № 5.
55. *Про заходи щодо реформування системи підготовки спеціалістів та працевлаштування випускників вищих навчальних закладів*: Указ Президента від 22.01.96 № 77.
56. *Про Державний комітет по стандартизації, метрології та сертифікації*: Указ Президента України від 26.07.2000 № 926/2000.
57. *Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері*

підприємництва: Указ Президента від 22 січня 2000 р. № 89.

58. *Положення* про порядок вилучення неякісних товарів, документів та інших предметів, що свідчать про порушення прав споживачів: затв. Постановою Верховної Ради України від 25 січня 1995 року № 26/95-ВР.
59. *Правила* торгівлі на ринках: Затв. наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 12.03.96 № 157.
60. *Про судову* практику у справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками: Постанова Пленуму Верховного Суду від 29.12.92.
61. *Порядок* обчислення середньої заробітної плати: затв. Постановою Кабінету Міністрів від 08.02.95 № 100 // *Праця і зарплата*. – 2000. – № 12. – Берез.
62. *Граничні* норми підймання і переміщення важких речей неповнолітніми, затверджені наказом МОЗ України від 22.03.96. // *Офіц. вісн. України*. – 1996. – № 5. – С. 15.
63. *Положення* про робочий час і час відпочинку водіїв автотранспортних засобів: затв. Наказом Міністерства транспорту України від 17 січня 2002 р. № 18.
64. *Положення* про проведення атестації державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2000 № 1922.
65. *Постанова* Пленуму Верховного Суду України від 29.12.92. № 14 “Про судову практику у справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам та організаціям їх працівниками” // *Постанови Пленуму Верховного Суду України в цивільних та кримінальних справах: Бюл. законодавства і юрид. практики*. – 1995. – № 1. – С. 295–3003.
66. *Про заходи* щодо реформування системи підготовки спеціалістів та працевлаштування випускників вищих навчальних закладів:

Указ Президента України від 23 січня 1996 р. № 77/96 // Закон і бізнес. – 1996. – 14 лют.

67. *Про практику* розгляду судами трудових спорів: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 6 листопада 1992 р. // Уряд. кур'єр. – 1993. – № 8.
68. *Про практику* застосування судами законодавства про оплату праці: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24.12.99 // Вісн. Верховного Суду України. – К., 1998. – № 3.
69. *Про застосування* Конституції України при здійсненні правосуддя: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 01.04.96 // Право України. – 1996. – № 12.
70. *Про встановлення* письмової форми трудових договорів з працівниками, діяльність яких пов'язана з державною таємницею: Постанова Кабінету Міністрів України від 16 листопада 1994 р. № 799 // Уряд. кур'єр. – 1994. – № 193–194.
71. *Положення* про порядок укладання контрактів при прийнятті (найманні) на роботу працівників: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 р. № 170 // Уряд, кур'єр. – 1994. – 24 берез.
72. *Про роботу* за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій: затв. Кабінетом Міністрів України від 3 квітня 1993 р. № 245 // Уряд, кур'єр. – 1993. – 10 квіт.
73. *Положення* про умови роботи за сумісництвом працівників державних підприємств, установ, організацій: затв. Наказом Мінпраці, Мінфіну, Мінекономіки України від 28 червня 1993 р. № 143 // Уряд, кур'єр. – 1993. – 14 серп.
74. *Порядок* оформлення іноземцями та особами без громадянства дозволу на працевлаштування в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 01.11.99. № 892.
75. *Про судову* практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної

підприємствам, установам, організаціям їх працівниками: Постанова Пленуму Верховного Суду від 29.12.92.

76. *Про порядок* проведення атестації робочих місць за умовами праці: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 1992 р. № 442 // ЗП України. – 1992. – № 9. – Ст. 211.
77. *Рекомендації* щодо порядку надання працівникам з ненормованим робочим днем щорічної додаткової відпустки за особливий характер праці: затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 10 жовтня 1997 р. № 7 (із змінами, внесеними наказом Мінпраці та соціальної політики України від 5 лютого 1998 р. № 18) // Людина і праця: Інформаційний бюл. Міністерства праці та соціальної політики України. – 1997. – № 12. – С. 27–28; 1998. – № 3. – С. 38.

Додаткова

78. *Акопов Д.* Трудовой кодекс и социальное назначение трудового права // Хозяйство и право. – 2004. – № 6. – С. 3.
79. *Андрощук Г. А.* Конкурентне право: захист від недобросовісної конкуренції. – К.: ПВП, 2004. – 304 с.
80. *Баклан О.* Контрольно-наглядова діяльність у сфері охорони праці: окремі питання // Право України. – 2000. – № 10. – С. 69.
81. *Болотіна Н. Б.* Трудове право України: підручник. – К.: Вікар, 2003. – 725 с. – (Вища освіта ХХІ століття.)
82. *Бондаренко І.* Особливості державного регулювання господарської діяльності казенних підприємств // Право України. – 2000. – № 12. – С. 60.
83. *Битяк Ю. П.* Адміністративне право України. – К.: Юрінком Інтер, 2007.
84. *Відшкодування* матеріальної та моральної шкоди: нормативні акти, роз'яснення, коментарі: станом на 1 січня 2001 р. / уклад.: С. Е. Демський, В. С. Перепічай, В. А. Скоробагатько, М. І. Федешин; відп. ред. П. І. Шевчук. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 624 с.

85. *Вінник О.* Господарське право. – К.: Знання, 2005.
86. *Гаращенко Л.* Регулювання відпусток в конвенціях МОП та нормативних актах країн Європи // *Право України.* – 1999. – № 10. – С. 90–93.
87. *Галянтич М. Б., Грудницька С. М., Міхатуліна О. М. та ін.* Господарське право України: підручник. – К.: МАУП, 2005. – 424 с.
88. *Дахно І. І.* Антимонопольне право: курс лекцій. – К.: Четверта хвиля, 1998. – 362 с.
89. *Жидецький В. Ц., Жиширей В. С., Мельников О. В.* Основи охорони праці: навч. посіб. – Львів: Афіша, 2000. – 68 с.
90. *Жоравович Д.* Вплив міжнародних норм про працю на вітчизняне трудове право // *Право України.* – 2001. – № 3. – С. 69.
91. *Заржицький О.* Соціальне партнерство у соціально-трудовах відносинах // *Право України.* – 2000. – № 11. – С. 53.
92. *Іванова О.* Релігійна організація як суб'єкт трудового права: захист прав її працівників // *Право України.* – 2000. – № 6. – С. 46.
93. *Іваненко Л. М.* Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів (покупців). – К.: Юмана, 1998. – 235 с.
94. *Коваленко В., Третьякова М.* Контролюючі органи акціонерних товариств // *Вісн. законодавства України.* – 2002. – № 34. – С. 42–43.
95. *Киселев І. Я.* Международно-правовое регулирование труда (международные стандарты труда): учеб. пособие / *Акад. труда и соц. отношений. Юрид. фак-т.* – М.: Б. и., 1995. – 137 с.
96. *Трудове право України: практикум* [Чанишева Г. І., Болотіна Н. Б., Дондіна Т. М., Олейніков О. Л.]; відп. ред. Г. І. Чанишева; *Одеськ. держ. юрид. акад.* – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 287 с.
97. *Чупрун В. Д.* Підготовка цивільних справ до розгляду: *Юрид. довід.* – К.: Вид.-культурол. центр “Софія”, 1994. – 96 с.
98. *Щербина В. С.* Господарське право: навч. посіб. / за ред. проф. В. С. Щербини. – К.: Атіка, 2006.

99. Ярошенко О. Правове регулювання праці іноземців в Україні // Право України. – 1998. – № 11. – С. 103–105.
100. Ярошенко О. Щодо дискримінації в реалізації права на працю // Право України. – 2000. – № 7. – С. 53.
101. Мацелик Т. Статус адміністративних судів / Т. Мацелик // Юридична Україна. – 2010. – № 1. – С. 55–58.
102. Пухтецька А. Принципи адміністративного права: від радянського до європейського розуміння / А. Пухтецька // Юридичний журнал. – К., 2010. – № 1. – С. 63–67.
103. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Атіка, 2009. – 640 с.
104. Братковський А. Правові перспективи відновлення прав депортованих за національною ознакою / А. Братковський // Юридична Україна, 2010. – № 2. – С. 42–46.
105. Біла-Тіунова Л. Р. Службова кар'єра в адміністративній науці радянського періоду (20-60-х рр. ХХ ст.) / Л. Р. Біла-Тіунова // Митна справа, 2010. – № 1. – С. 61–67.
106. Семаніва Ю. В. Міжнародне (глобальне) адміністративне право: поняття, сутність та джерела / Ю. В. Семаніва // Митна справа, 2010. – № 1. – С. 72–76.
107. Письменський Є. О. Про міжгалузеву взаємодію норм кримінального та адміністративного прав (деякі теоретико-прикладні аспекти) / Є. О. Письменський // Адвокат, 2010. – № 1. – С. 34–39.
108. Мандюк О. Передумови становлення договірного регулювання управлінських правовідносин / О. Мандюк // Юридичний журнал. – К., 2010. – № 2. – С. 36–41.
109. Юшкевич О. Поняття й ознаки адміністративної процедури / О. Юшкевич // Підприємництво, господарство і право, 2010. – № 7. – С. 60–63.

110. Колпаков В. Предмет адміністративного права: оновлення парадигми / В. Колпаков, Т. Мацелик // Право України, 2010. – № 8. – С. 110–115.
111. Мельник Р. Система вітчизняного адміністративного права та євроінтеграції України: до питання пошуку взаємозв'язку / Р. Мельник // Право України, 2010. - № 8. – С. 116–122.
112. Закусило А. Исполнение обеспечения иска / А. Закусило // Юридическая практика, 2010. – № 34. – С. 13.
113. Дмитрієва Н. Дозвільна система як один із ключевих заходів адміністративного характеру / Н. Дмитрієва // Право України, 2010. – № 11. – С. 267–269.
114. Бенедик В. Співвідношення норм адміністративного процесуального права та матеріального адміністративного права / В. Бенедик // Бюлетень Міністерства юстиції України. – К., 2011. – № 8–9. – С. 101–106.
115. Позняков С. Методологія сучасного дослідження методів адміністративно-правового регулювання господарських відносин / С. Позняков // Право України, 2011. – № 9. – С. 222–227.
116. Щербина Є. Особливості адміністративно-правової кваліфікації порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів / Є. Щербина // Право України, 2011. – № 9. – С. 303–308.
117. Світличний О. Зміст управлінських відносин у галузі земельних ресурсів у контексті оптимізації системи органів виконавчої влади / О. Світличний // Підприємництво, господарство і право, 2011. – № 9. – С. 115–118.
118. Литвин О. Адміністративно-правовий статус апарату Верховної Ради України / О. Литвин, Д. Негреша // Підприємництво, господарство і право, 2011. – № 9. – С. 123–126.
119. Кравук О. Джерела адміністративно-правового регулювання управління майном державної власності / О. Кравук // Юридична

- Україна. – К., 2011. – № 10. – С. 15–21.
120. Смокович М. Судовий захист виборчих прав громадян / М. Смокович, В. Галайчук, С. Кальченко // Юридична Україна. – К., 2011. – № 10. – С. 22–32.
121. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник / [Коломоєць Т. О.]. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 576 с.
122. Основи правознавства України: навч. посіб. / [Ківалов С. В., Музиченко П. П., Крестовська Н. М. та ін.]. – 10-те вид., доп. та переробл. – Х.: Одісей, 2011. – 400 с.
123. Адміністративне право: підручник / [Ред. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Зуй В. В.]. – Х.: Право, 2010. – 624 с.
124. Кравчук О. Адміністративно-правові норми у сфері управління майном державної власності / О. Кравчук // Право України, 2011. – № 10. – С. 210–217.
125. Іллюк М. Як зареєструвати речові права на нерухоме майно? / М. Іллюк // Юридичний вісник України. – К.: СП "Юрінком Інтер", 2011. – № 50. – С. 5.
126. Бусол О. Дарунки державним службовцям: новели Закону України "Про засади запобігання і протидії корупції" / О. Бусол // Юридичний журнал. – К., 2011. – № 9. – С. 72–75.
127. Гуржій Т. О. Адміністративне право: навч. посіб. / [Гуржій Т. О.]. – К., Х.: КНТ, Бурун і К, 2011. – 680 с.
128. Ухов В. Б. Актуальные проблемы административного и административно-процессуального права / В. Б. Ухов, А. И. Каплунов // Государство и право, 2011. – № 7. – С. 107–115.
129. Бельский К. Видный ученый-административист и государствовед В. Ф. Дерюжинский (к 150-летию со дня рождения) / К. Бельский // Государство и право, 2011. – № 11. – С. 85–94.
130. Манжула А. Принципи провадження у справах про поступки проти

- громадянського порядку // Підприємництво, господарство і право, 2011. – № 10. – С. 101–104.
131. Кондратенко В. Сутність принципу гласності в адміністративному судочинстві України // Підприємництво, господарство і право, 2011. – № 10. – С. 105–108.
132. Літошенко О. Земельне право й адміністративне право: співвідношення та взаємозв'язок // Підприємництво, господарство і право, 2015. – № 4. – С. 14.
133. Адміністративне право України: навч. посіб. / [Упор. Тетарчук І. В., Дяків Т. Є.]. – К.: ЦУЛ, 2015. – 214 с.
134. Загальне адміністративне право: підручник / [Гриценко І. С., Мельник Р. С., Пухлецька А. А. та ін.]. – К.: Юрінком Інтер, 2015. – 568 с.
135. Адміністративне право. Загальна частина (альбом схем): навч. посіб. / [Кузьменко О. В., Пастух І. Д., Плугатир М. В. та ін.]. – К.: ЦУЛ, 2015. – 232 с.
136. Котух К. Принципи адміністративного права України // Підприємництво, господарство і право, 2015. – № 6. – С. 62–65.
137. Лебідь В. І. Адміністративне право та адміністративне судочинство: посіб. для складання адвокатського іспиту. – К.: Правова єдність, 2015. – 48 с.
138. Мельник Р. Концепція людиноцентризму у сучасній доктрині адміністративного права // Право України, 2015. – № 10. – С. 157–165.
139. Адміністративне право: альбом схем; навч. посіб. / [уклад. Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Зуй та ін.]. – 3-тє вид., змін. та доповн. – Х.: Право, 2015. – 150 с.
140. Господарське право: підручник / [ред. Подцерковний О. П.]. – Х.: Одіссей, 2010. – 640 с.
141. Господарський кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 13 лютого 2013 року. – К.: Паливода А. В., 2013. – 142 с.

142. Основы правоведения Украины: учеб. пособ. / [Кивалов С. В., Музыченко П. П., Крестовская А. Ф. и др.]. – 12-е изд., с измен. и доп. – Х.: Одиссей, 2013. – 432 с.
143. Хачатрян В. Особливості розгляду справ за участю іноземних суб'єктів господарювання // Юридичний вісник України. - К.: СП "Юрінком Інтер", 2014. - № 16. – С. 11.
144. Опришко Д. Установчі документи юридичної особи як критерій поділу господарських об'єднань на договірні та статутні об'єднання підприємств // Право України, 2013. – № 3–4. – С. 430–434.
145. Мілаш В. С. Господарське право: навч. посіб. для підготовки до іспитів. – Х.: Право, 2015. – 328 с.
146. Трудове право України: навч. посіб. для підгот. до іспитів / [упоряд. Тетарчук І. В., Дяків Т. Є.]. – К.: ЦУЛ, 2014. – 172 с.
147. Міхно О. Припинення та розірвання цивільно-правового договору: співвідношення понять // Підприємництво, господарство і право. – 2015. – № 9. – С. 21–24.
148. *Цивільне право України: Академічний курс: підручник: у 2 т. / за заг. ред. Я. М. Шевченко. – 2-ге вид., доповн. і перероб. – К.: Ін Юре, 2016.*